

‘Ik merkte dat je bij Europa moest zijn om veranderingen te bewerkstelligen’

Na een studie aan de Hogere Europese Beroepen Opleiding in Den Haag in 1998 begon Esther de Lange (geboren te Spaubeek op 19 februari 1975) haar carrière als lobbyist voor twee Duitse brancheorganisaties in Brussel. Vanaf 1999 werkte zij als beleidsmedewerker voor CDA-Europarlementariër Albert Jan Maat.¹ In deze functie hield zij zich bezig met voedselveiligheid, milieu, landbouw en begrotingszaken. Op 23 april 2007 werd ze lid van het Europees Parlement voor het CDA. Binnen het Parlement is ze lid van de commissie Landbouw en Plattelandsontwikkeling, de commissie Begrotingscontrole en de commissie Milieubeheer, Volksgezondheid en Voedselveiligheid. Daarnaast is zij lid van de delegaties voor India en Irak. In juli 2011 wees onderzoek van Votewatch.eu uit dat De Lange tot de Europarlementariërs behoort die het vaakst deel uitmaken van de winnende coalitie bij stemmingen en, vanuit dat perspectief bezien, kan worden beschouwd als de invloedrijkste Nederlandse Europarlementariër.²

Esther de Lange pleit voor een heldere etikettering tijdens de plenaire vergadering in Straatsburg op 5 juli 2011. Consumenten kunnen dan zien dat er nepkaas in een product is verwerkt.

– Voordat u in 2007 Europarlementariër werd, was u lange tijd werkzaam als beleidsmedewerker bij de CDA-delegatie in het Europees Parlement. Was het lidmaatschap van het Europees Parlement uw persoonlijke ambitie en een logische vervolgstap in uw carrière, of bent u door uw partij gevraagd?

Ik heb een heel ongewoon parcours gevolgd. De meeste mensen beginnen in de gemeentepolitiek, gaan vervolgens naar de regionale of nationale politiek en komen dan met Europa in aanraking. Bij mij is het andersom gegaan. Europa had mijn interesse, dus ging ik aan de Hogere Europese Beroepen Opleiding in Den Haag studeren. Na mijn studie was ik eerst werkzaam als lobbyist bij het Europees Parlement. Maar al snel dacht ik: misschien moet ik toch maar gaan werken waar de beslissingen genomen worden in plaats van als lobbyist van buiten aan de deur te kloppen. Dus toen ging ik werken voor Albert Jan Maat, die mij veel ruimte gaf om binnen het CDA zelf dingen te gaan doen. Eerst was ik slapend lid van het CDA, maar dat veranderde toen ik in Brussel werkzaam werd. Ik werd actief bij het CDJA als voorzitter van de werkgroep Landbouw, werd lid van de regiegroep buitenland van het CDA-Vrouwenberaad en gaf regelmatig spreekbeurten. Dat alles bracht het balletje aan het rollen, want tegen de tijd dat de verkiezingslijst van 2004 gemaakt moest worden, zeiden mensen tegen me: ‘Maar jij solliciteert toch zeker wel?’ Eerst speelde door mijn hoofd: hoe arrogant moet je zijn om op je 29ste niet voor een gemeenteraad, maar voor het Europees Parlement te solliciteren. Maar toen ik zag wat er in de advertentie in ons ledenblad gevraagd werd, dacht ik: oh, maar dat kan ik wel.

– Het Europees Parlement heeft in de loop der tijd steeds meer macht en bevoegdheden gekregen. Op welke wijze wogen de positie en het aanzien van het Europees Parlement mee in uw beslissing om zitting te nemen in het Parlement?

Het is natuurlijk wel handig als je als Parlement over de nodige bevoegdheden beschikt, en de toegenomen bevoegdheden maken je werk ook zeker interessanter, maar het was niet zo dat ik het niet gedaan had als het Verdrag van Lissabon niet was doorgedaan. Wat voor mij doorslaggevend was, was dat ik als medewerker van Albert Jan Maat had gezien dat je als Europarlementariër daadwerkelijk iets voor mensen kan betekenen, hoe ver weg Europa voor diezelfde mensen soms ook lijkt te zijn. Ik was medewerker ten tijde van de MKZ-crisis.³ Die crisis heb ik eigenlijk vanuit het perspectief van twee landen meegemaakt, want mijn man komt uit Noordoost-Engeland, de streek waar het toen allemaal begon, en in Nederland heeft de ziekte ook flink huisgehouden. Er zijn in Nederland 85.000 dieren geruimd voor 26 aange- toonde gevallen. Dat is heel fors. Ik merkte dat je bij Europa moest zijn om veranderingen in dit beleid te bewerkstelligen. Mijn toenmalige baas Albert Jan Maat wilde een einde maken aan het non-vaccinatiebeleid. Tony Blair⁴ wilde daar echter niets van weten. Die vond het prima dat als er een vee- ziekte uitbrak er standaard geruimd werd, of het nu ethisch was of niet. De Engelsen in het noordoosten realiseerden zich verdraaid goed dat als ze het

beleid wilden veranderen, ze niet in Westminster maar in Europa moesten zijn. En er zijn inderdaad stappen gezet, want je mag nu veel sneller vaccineren. Voor mij werd toen duidelijk dat als je echt een *drive* hebt, ergens echt achterstaat, je ook iets voor mensen kunt betekenen. De tweede overweging voor mij was dat ik het heel erg leuk vind om te werken met verschillende culturen, talen en achtergronden en te proberen die in mijn voordeel om te zetten. Het vormen van coalities vind ik een leuke uitdaging, een onderdeel van het spel dat mij erg aanstaat.

– *U zegt: hier kun je dingen veranderen, dus hier moet je zijn. Kunt u vanuit uw eigen ervaring als Europarlementariër een concreet voorbeeld noemen waaruit de macht van het Parlement blijkt? En een voorbeeld waaruit de grenzen van die macht juist blijken?*

Ik heb op landbouwgebied zowel de macht als de onmacht van het Europees Parlement meegemaakt. In 2004 diende Albert Jan Maat als rapporteur een verslag in over vervoer van levend vee over lange afstanden. Dat was een lastig onderwerp, want op het gebied van dierentransport kunnen mensen zich enorm opwinden. Boeren, transporteurs, veehandelaren en dierenwelzijnslobbyisten staan daarbij vaak tegenover elkaar. Maat had een pragmatisch standpunt ingenomen, omdat hij, ook vanuit zijn principes als christendemocraat, niet inzag waarom je met slachtvee van Polen naar Spanje zou moeten rijden. Het enige wat die beesten nog rest is immers het slachthuis. Slacht dan in Polen en rijd met het vlees naar Spanje, beperk het transport van slachtvee tot de eigen regio, en focus je voor het overige vee op de condities waaronder het vervoer plaatsvindt. Zowel de boeren als de transporteurs en de dierenwelzijnslobby stonden achter dit voorstel; het was echt een gedegen rapport. Het Parlement had echter geen codecisiebevoegdheid en werd dus door de Raad alleen maar geconsulteerd. Dus wat deed de Raad van Ministers? Die gooide het voorstel *linea recta* de prullenbak in. Nu komt de Commissie toch langzaam tot de conclusie dat de bestaande praktijk moet worden veranderd. In oktober 2011 komen er voorstellen van de Europese Commissie die volgens geruchten precies hetzelfde beogen als het voorstel van het Parlement in 2004, dat het toen niet redde omdat het Parlement toen geen medewetgever was op dat gebied. Waren we dat toen wel geweest, dan hadden we bijna tien jaar van pappen en nathouden kunnen besparen.

– *Dit is een voorbeeld van onmacht. Heeft u ook een voorbeeld waaruit de macht duidelijk blijkt?*

Voorbeelden van de macht van het Europees Parlement zijn onder andere de inzet van het Parlement in de huidige discussie rond nieuwe regelgeving

naar aanleiding van de economische crisis. De Raad neemt een milde positie in ten opzichte van de begrotingsregels voor lidstaten, terwijl het Parlement gaat voor een veel strengere lijn. Hoewel de onderhandelingen over dit pakket nog lopen, is het al wel duidelijk dat de opstelling van het Europees Parlement ervoor zorgt dat er een noodzakelijk strenger pakket uit zal komen.

Een ander voorbeeld is de inzet van het Europees Parlement op milieugebied. Ministers formuleren vaak wel doelstellingen om op dit terrein vooruitgang te boeken, maar de Raad staat vervolgens op de rem wanneer het gaat om de uitwerking van concrete eisen om deze doelstellingen te bereiken, zoals een verplichte lagere CO₂-uitstoot van auto's of bestelbusjes. Het Europees Parlement toont wel ambitie op deze terreinen en dat heeft effect op de uiteindelijke wetgeving.

– Met het Verdrag van Lissabon is er veel veranderd: het Europees Parlement is nu op de meeste terreinen medewetgever. Hoe veranderde dat het werk van u als Europarlementariër precies?

Er veranderde eigenlijk niet zo heel veel, omdat de meeste Europarlementariërs sowieso actief waren in een medewetgevende commissie. Het kwam dus eigenlijk niet voor dat je als Europarlementariër alleen maar consulterend bezig was, dat zou ik overigens ook niemand toewensen.

Wat je wel merkt, is dat vroeger bij de jaarlijkse landbouwbegroting collega's uit de commissie Landbouw en Plattelandsontwikkeling vaak de neiging hadden allerlei amendementen in te dienen om geld erbij te krijgen. Vaak werden die amendementen door het Parlement overgenomen. Het Parlement heeft lang een houding gehad van 'ach, die jongens van de landbouwcommissie, laat maar gaan; wat ze voorstellen, nemen we plenair wel over.' Want men wist dat de Raad meestal toch niet akkoord ging met de voorstellen. Veel Europarlementariërs vonden dat overigens ook weer niet zo erg, want die konden thuis in ieder geval toch mooi laten zien dat ze ervoor hadden gevochten. Nu het Parlement medewetgever is geworden, zie je dat dit effect van voor de *bühne* handelen weg is, want nu ben je als Parlement medeverantwoordelijk.⁵ Ik was vaak de enige die zei: 'Oké, zoveel miljoen erbij, maar dan halen we het daar of daar vanaf.' Nu het Parlement op dit gebied medewetgever is geworden, merk je dat de collega's beter beseffen dat een euro maar eenmaal uitgegeven kan worden.

We worden als landbouwwoordvoerders nu ook serieuzer genomen door de Commissie en de Raad, want het gaat wel om 40 procent van het budget waar het Parlement nu medewetgever van is. Wat me wel is tegengevallen, is dat er in de landbouwcommissie nog steeds veel mensen zitten die op de een of andere manier een link met landbouw hebben. Ik had verwacht dat er nu

veel meer mensen die totaal anders in de materie zitten, zeker van de groenen en socialisten, lid zouden worden van de landbouwcommissie, juist om de discussies scherper te gaan voeren. Maar dat is eigenlijk nog niet gebeurd.

– Dus in de tijd dat het Parlement slechts consulterende bevoegdheden had op onder andere dit terrein, konden de Europarlementariërs goed scoren richting de eigen achterban, zonder verantwoordelijkheid voor wetgeving te hoeven nemen. Nu het Parlement medewetgever is geworden, moeten Europarlementariërs voortdurend op zoek gaan naar compromissen. Hoe voorkomt u als Europarlementariër zouteloze compromissen en weet u ook uw achterban tevreden te stellen en te houden?

De achterban is niet gek. Als je te vaak roept waar je allemaal voor gevochten hebt zonder dat je concreet iets voor elkaar krijgt, dan wordt je daar ook op afgerekend. Het alleen maar voor de *bühne* werken heeft vaak alleen maar op korte termijn effect en is op den duur contraproductief, als dat tenminste het enige is wat je doet. Je moet dus heel concreet kunnen laten zien welke stappen er mede door jouw toedoen precies gezet zijn.

– U vindt de medewetgevingsprocedure interessanter dan de consultatieprocedure, omdat medewetgeving meer resultaat oplevert?

Dat is niet helemaal zo, omdat je bij de consultatieprocedure door werk achter de schermen ook een heel eind kon komen, mits je goede contacten had bij de Raad en de Commissie. Maar het Parlement als geheel staat in de positie van medewetgever gewoon sterker.

– Als het Parlement en de Raad het met elkaar oneens zijn tijdens de medewetgevingsprocedure, volgt de instelling van een bemiddelingscomité dat tot taak heeft een compromis uit te onderhandelen. Kunt u iets vertellen over uw ervaringen met deze vorm van samenwerking en bemiddeling?

Ik heb hier nog niet veel ervaring mee, ook omdat ik onlangs ben bevalen. Maar wat me in het geval van voorstellen inzake *novel food*⁶ enorm heeft gestoord, is dat je merkt dat het Europees Parlement toch het huis van de emotie is. Tijdens de bemiddelingsfase werd het hele onderwerp gekaapt door één vraag, namelijk: mogen melk en vlees van nakomelingen van gekloonde koeien en stieren de Europese markt wel op? En dat terwijl *novel food* gaat over al het voedsel dat via nieuwe technologieën wordt geproduceerd. Door een patstelling tussen de Europese Commissie, de Raad en het Parlement mislukte de conciliatie, met als gevolg dat er geen nieuwe wetgeving is op het gebied van *novel food*, en dus ook niet op het gebied van het gebruik van nanotechnologie in voedsel, terwijl het wel heel belangrijk is dat daar wetgeving voor is.⁷

– *U zegt: doordat een van de spelers een onderdeel van het onderwerp kaapte, ontstond er een patstelling met als gevolg dat de conciliatie mislukte. De conciliatie kan de spelers echter ook in de verleiding brengen om bepaalde onwettige voorstellen in deze fase te laten struikelen. Kwam het misschien in dit geval een van de spelers juist niet heel goed uit dat er uiteindelijk geen wetgeving kwam op het gebied van novel food?*

Ik denk dat alle drie de instituties de wil hadden om eruit te komen, ook gezien de snelle ontwikkelingen in de wetenschap en het bedrijfsleven als het gaat om voedsel. Zowel de Commissie als de Raad en het Europees Parlement wilden hiervoor echt een wetgevend kader hebben, want de ontwikkeling van kennis en kunde gaat gewoon door. Maar als een van de drie erg vasthoudt aan één bepaald onderwerp en geen enkel compromis kan aangaan, dan sneuvelt het hele voorstel.

– *Hoe moet ik me zulke onderhandelingen precies voorstellen? Zitten er dan vertegenwoordigers of leden van de Raad, de Commissie en het Europees Parlement echt samen in één kamer om zaken uit te onderhandelen?*

Ja, deels wel, maar er speelt meer. Europarlementariërs houden elkaar ook onderling goed in de gaten. Want het rapport van de rapporteur van bijvoorbeeld *novel food* komt niet voor 100 procent overeen met diens visie of wensen: verschillende onderdelen zijn erin gestemd door collega's van andere fracties. De zwakte van het Parlement tijdens de conciliatiefase is dat Europarlementariërs heel erg op elkaar letten en de rapporteur of de hoofdonderhandelaar voortdurend controleren of hij of zij wel in alle eerlijkheid alle punten even zwaar naar voren brengt en niet toch stiekem gaat voor eigen stokpaardjes. De Raad weet dat natuurlijk en probeert de parlementariërs tegen elkaar uit te spelen.

De mooiste conciliaties die ik heb meegemaakt zijn de trialogen op het gebied van de begroting. Het heikele punt is altijd de vraag wat er moet gebeuren met de niet-gebruikte middelen. De regel is dat deze terugvloeien naar de lidstaten. Maar vaak komt er ineens een crisis op de voedselmarkt, of er is een hongersnood in Afrika, en dan roept de Raad: 'Europa moet iets doen!' zonder erbij te zeggen hoe dat betaald moet worden. En het Europees Parlement zegt dan: 'Dat is goed, dan benutten we de niet-gebruikte middelen.' Met andere woorden: de lidstaten krijgen het geld niet terug. Maar sommige landen, waaronder Nederland, roepen dan: 'Nee, wij willen dat geld gewoon terug. We willen wel dat er een miljard aan hulp naar Afrika gaat, maar dat geld vind je maar ergens anders, niet in de pot van de niet-gebruikte middelen.' Dat is soms best lastig. Ik weet nog dat onder een van de kabinetten-Balkenende staatssecretaris Timmermans⁸ vrolijk met z'n *Apple* bij de

delegatie van het Europees Parlement verkondigde dat Nederland die gelden uit de reserve gewoon terug wilde, terwijl het Europees Parlement zei: ‘Nee, we gaan niet in bestaand beleid snijden, en zeker niet in de middelen voor ontwikkelingssamenwerking, want daar zitten we al krap.’ Als Nederlandse Europarlementariër was dat geen prettige situatie.

– *U vond dat lastig?*

Ja, dat was lastig, maar uiteindelijk heb ik wel gezegd: ‘Ja, kom eens even, het zijn de lidstaten die willen dat we wat doen voor de doden die in Afrika vallen, dus we gaan dat geld niet halen uit de al toegezegde gelden van ontwikkelingssamenwerking, maar uit de reserve.’ Voor mij was de betreffende conciliatie toen de eerste die ik meemaakte, dus dat was wel een bijzondere ervaring.

– *U zei daarstraks dat het – zeker in de consultatieprocedure – van belang is goede contacten te onderhouden met de Raad. Probeert u vooral contacten te onderhouden met ambtenaren van de Commissie en de Raad, of loont het als Europarlementariër vooral om persoonlijke contacten te onderhouden met de leden van de Commissie en de Raad zelf?*

Dat hangt af van het onderwerp. Als je hoofdonderhandelaar namens het Europees Parlement bent voor een belangrijk onderwerp, dan spreek je vooral met de Commissarissen zelf, maar als het gaat om een klein onderwerp spreek je meestal met het team rondom de Commissarissen. Voor het overige geldt dat ik vaak contact heb met de verschillende directoraten-generaal van de Europese Commissie of met de ambtenaren van de Permanente Vertegenwoordiging. Een groot verschil met het Nederlandse parlement in Den Haag is dat daar de regel geldt dat politici niet zomaar met ambtenaren van ministeries mogen praten. Die regel geldt hier in Brussel niet. Vooral in het begin had ik nogal eens de neiging gewoon de telefoon op te pakken en te bellen met het ministerie van Landbouw om bijvoorbeeld te vragen waarom een bepaald onderwerp niet van de grond kwam in Nederland. Dat veroorzaakte dan hevige paniek aan de andere kant van de lijn, want het was niet de bedoeling dat ik als Europarlementariër direct contact opnam met de ambtenaren in Nederland; dat moest dan weer via de minister. Hier bel je echter gewoon een ambtenaar op die je nodig hebt om zaken af te kaarten. Ik vind de Europese Commissie wat dat betreft heel erg open.

– *Dat betekent dus dat die ambtenaren behoorlijk wat macht en invloed hebben?*

Je kunt het ook omdraaien en zeggen dat het voor hen een soort *raison*

d'être is om aan te kunnen tonen dat men heel open en transparant werkt en niet zomaar in het luchtledige. Die open contacten en consultaties worden vanuit de Commissie heel bewust gelegd en onderhouden om te laten zien waar hun voorstellen vandaan komen, waarom ze iets voorstellen of waarom ze een bepaald uitvoeringsbesluit hebben genomen.

– Dat impliceert een grote mate van transparantie, terwijl het beeld bestaat dat er veel in achterkamertjes wordt afgekaart. Hoe ziet u dat?

Ik heb het nu over de wetgevende procedure. Om informatie in te winnen die ik als Europarlementariër nodig heb in deze procedure, heb ik veel contacten met de Commissie, met de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging en soms ook met die van een ander land. Dat laatste is misschien ongebruikelijk, maar tijdens de MKZ-crisis reageerde de Britse Permanente Vertegenwoordiging veel sneller dan de Nederlandse, dus belde ik regelmatig met de Britse Vertegenwoordiging. Het werd daar als een groot compliment beschouwd dat ik als medewerker van een Nederlandse Europarlementariër de Britse vertegenwoordigers opbelde, waardoor ik nog meer informatie loskreeg. Informatie krijgen en hebben was gewoon het belangrijkste.

Het probleem van achterkamertjes zit echter vooral bij de comitologie. Daar hebben we heel weinig grip op en dat is absoluut niet transparant. Wie zitten er precies aan tafel? Welke ambtenaren en van welk ministerie? Wat wordt er precies besproken? Pas op het moment dat je zelf op een bepaald dossier de diepte ingaat, weet je waar een uitvoeringsbesluit een rol kan gaan spelen, wie er precies in het comité kunnen gaan zitten en wie er zitting nemen voor Nederland. Maar dat kan je als Europarlementariër nooit voor alle dossiers bijhouden. Het zijn dan ook vaak de lobbyisten die ons attenderen op kwesties die in de comitologie spelen; dat soort informatie krijg je niet via de ambtelijke lijnen.

– Maar in hoeverre kunt u als Europarlementariër ingrijpen en zeggen: dit heeft het Europees Parlement nooit zo bedoeld?

In eerste instantie probeer ik te achterhalen wat precies de Nederlandse inzet is in zo'n comitologievergadering en wie die inzet precies bepaalt. De minister of diens ambtenaar? In het verleden heb ik voorbeelden meegeemaakt waarbij de ambtenaar in zo'n comité iets uitdroeg wat niet helemaal strookte met de lijn die de minister had uitgezet. Zoiets is natuurlijk heel vervelend en het is ook een probleem voor de minister. En ook heel vervelend voor mij als ik net in de lijn van de minister heb gezegd: 'We moeten hier de zaken even anders aanpakken, want in Nederland lopen we er anders mee vast', terwijl de ambtenaar zegt: 'Het loopt prima in Nederland.' Dan sta je voor de Commissaris voor aap.

Verder heeft het Europees Parlement de bevoegdheid om bepaalde comitologiebesluiten binnen drie maanden te herroepen.⁹ Dat is op zich goed, maar in mijn ogen wordt die bevoegdheid door Europarlementariërs nogal eens misbruikt, vooral op sexy onderwerpen waarmee je thuis goed kunt scoren. Wanneer het Parlement gebruik wil maken van de mogelijkheid een comitologiebesluit te herroepen, moet het dat niet doen op oneigenlijke gronden. Maar onlangs gebeurde het dat Europarlementariërs uit Scandinavië het voor elkaar kregen dat het Parlement echt onterecht een comitologiebesluit herriep. Dat betrof het besluit om een bepaalde stof op voedselgebied goed te keuren, waarmee je stukken vlees aan elkaar kunt 'lijmen'.¹⁰ Als je de goedkoopste schouderham koopt in de supermarkt, dan zie je dat het allemaal kleine stukjes ham zijn die aan elkaar geplakt zijn. Dat zijn resten van de gewone ham die anders weggegooid worden. Met die lijmstof is qua voedselveiligheid helemaal niets mis. Je kunt het een vies idee vinden, maar met het product is helemaal niets mis. Je kunt daarom niet zeggen: 'We moeten dat als Europees Parlement herroepen omdat we het niet smakelijk vinden klinken.' Maar de Scandinavische Europarlementariërs deden dat wel door op de emotie te gaan spelen. Dat moet je als Europees Parlement niet te vaak doen, want ik vind dat misbruik maken van je macht.

– Anders dan in Nederland wisselen de coalities in het Europees Parlement per onderwerp. Van een regeringsmeerderheid of regeringscoalitie is geen sprake. Volgens sommigen werkt het Europees Parlement hierdoor onafhankelijker, democratischer, minder gepolitiseerd en meer op de inhoud gericht dan het Nederlandse parlementaire stelsel. Hoe kijkt u hier tegenaan?

Ik heb altijd gezegd dat ik geen groot voorstander ben van de huidige goeddoogconstructie in Nederland,¹¹ ook omdat ik in Denemarken heb gezien dat de gedogende partijen daar niet kleiner van worden maar in de schaduw juist lekker verder kunnen groeien. Dus op basis van die ervaring zet ik vraagtekens bij deze constructie. Tegelijk zie ik ook wel in dat we op een gegeven moment niet anders konden. Het grappige is dat er toen groot theater werd gemaakt en gezegd werd dat deze constructie betekent dat er op verschillende onderwerpen verschillende coalities gevormd moesten worden. Toen heb ik gezegd: 'Oh, dan gaan jullie dus eigenlijk min of meer werken als het Europees Parlement, dat is mooi, want dat is bij ons aan de orde van de dag.'

Ik houd wel van dit spel. Zo was ik rapporteur over de implementatie van Natura 2000, een reeks voorstellen om de biodiversiteit in Europa te beschermen via een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Dat was een zeer gevoelig rapport, zeker in Nederland. Als Europees politica wist ik dat ik geen puur Nederlands rapport moest schrijven, want dan zou

ik geen meerderheid krijgen. Dus je moet proberen de problemen die spelen en die een Europese component hebben aan te kaarten. Dat deed ik, maar op een gegeven ogenblik werd ik geconfronteerd met een nagenoeg voldongen feit dat zowel de liberalen als de groenen en de socialisten – dus eigenlijk fracties links en rechts van mij – amendementen hadden ingediend op mijn rapport. Met zoveel fracties die bezwaar maken betekent dat normaal gesproken einde oefening. Voor mij was het rapport echter heel fundamenteel, want ik vind dat je alleen iets met biodiversiteit kunt als je de partijen bij elkaar brengt en economie en ecologie bij elkaar komen, dus ik had naar de oplossingen toe geschreven. Ik ben toen gaan tellen. Ik wist uiteindelijk een Duitse liberaal los te weken van zijn fractie, ik wist de conservatieven en een kleine nationalistische fractie aan mijn kant te krijgen. Maar toen had ik er toch nog een of twee tekort, dus de avond voor de stemming ben ik een kop koffie gaan drinken met een Portugese communist die zowel in de milieucommissie als in de visserijcommissie zat. Binnen de visserij speelt namelijk hetzelfde probleem: hoe laat je ecologie en economie hand in hand gaan? Dat kan heel goed met Natura 2000, maar je kunt Natura 2000 ook zo interpreteren dat je er alles mee plat slaat zodat er niks meer mogelijk is. Dat had die communist in eigen land ook ondervonden, dus die raakte overtuigd van mijn standpunt. Het was mooi om te zien hoe groot de verbazing was bij die redelijk grote fracties toen tijdens de stemming over hun amendementen bij de vraag wie er tegen was, niet alleen de christendemocratische, de conservatieve en de nationalistische handen omhooggingen, maar ook die van de communisten. Want dat hadden ze helemaal niet verwacht en dat vond ik geweldig.

– Dat zegt wel iets over hoe een individuele Europarlementariër iets kan bereiken in een Parlement met ruim 700 leden. Het is dus zaak om goed te kunnen wheelen en dealen met de juiste personen. Welke kwaliteiten heeft een Europarlementariër nog meer nodig wil hij of zij succesvol zijn?

Nederlanders doen het over het algemeen goed. Dat blijkt uit het feit dat ze redelijk vaak rapporteur of coördinator zijn. Om succesvol te zijn, is het van belang goed je talen te kunnen spreken en is het zaak op te houden met te onderhandelen als een Nederlander. Ik sta regelmatig voor een zaal met boeren. Het is voor zo'n zaal het beste om gewoon recht voor z'n raap te zeggen hoe het zit. Maar als ik met Nederlandse directheid tegen een Portugese collega zeg: 'Ik heb je rapport bekeken, maar paragraaf vijf vind ik helemaal niks, kan dat niet anders?', dan krijg ik daar niks meer uit. Maar als ik zeg: 'De paragrafen 1-4 en 6-12 zijn super', dan zegt hij vanzelf: 'Wat is er mis met paragraaf vijf?' En dan heb ik ineens een gesprek en is de kans groot dat ik die

paragraaf aangepast krijg. Tot slot is het van belang om sociale contacten te onderhouden. Dus met een Franse collega die geen woord Engels sprak maar met wie ik wel moest onderhandelen, sprak ik Frans. De eerste tien minuten spraken we met geen woord over het onderwerp waarover we moesten onderhandelen, maar was hij duidelijk verguld met het feit dat ik Frans sprak en in Lyon gestudeerd had. We hadden het tien minuten lang over voetbalclub *Olympique Lyonnais*, maar daarna kopte ik wel al de punten in die ik wilde maken.

– *Wat u zegt veronderstelt dat de ene Europarlementariër niet gelijk is aan de andere. Hoe ziet u dat?*

Je moet het spel echt leuk vinden. Als je als Europarlementariër denkt: waarom moet ik eerst tien minuten over voetbal gaan praten, doe normaal, mijn tijd is al kostbaar genoeg, dan red je het niet.

– *Nu u het heeft over verschillende culturen in het Parlement: is er in het Europees Parlement eigenlijk een Noord-Zuidscheiding te ontwaren? En zo ja, waar ligt dan die scheiding?*

Iedereen werkt snel samen met zijn eigen bureaus, want die ken je het best. Zo simpel is het gewoon. Ik kan negen van de tien keer wel inschatten wat een Duitse of een Belgische collega vindt van een bepaald onderwerp, maar bij een Roemeense collega kan ik dat nog niet.

– *Betekent dit dat er vooral sprake is van een scheiding tussen de nieuwe, Oost-Europese, en de oude, West-Europese lidstaten?*

Dat hangt van het onderwerp af. Wel is het zo dat Oost en Zuid elkaar heel vaak vinden. Er is wel een verschuiving van het machtsevenwicht opgetreden op bepaalde dossiers. Ik merk dat bijvoorbeeld als het gaat om het regionale beleid.

– *Hoe merkt u dat precies en hoe verklaart u wat er gebeurt?*

Als Oost en Zuid elkaar vinden, dan hebben ze een meerderheid. Vroeger hielden Noord en Zuid elkaar redelijk in balans. Toen in 2005 onderhandeld werd over de meerjarenbegroting vanaf 2007, zijn landen als Spanje en Portugal enorm gematst: hoewel het allang niet meer de armste landen zijn, kregen ze toch nog geld voor het regionale beleid. Er is toen gezegd: ‘Dit doen we dan nog voor deze ene keer, daarna is het afgelopen.’ Maar nu we aan het onderhandelen zijn over een nieuwe meerjarenbegroting zie je dat landen als Spanje en Frankrijk weer gaan piepen en vinden dat ze geld moeten blijven krijgen. De Nederlandse lijn staat daar haaks op, omdat we vinden dat

het geld naar de echt arme landen moet. Maar nu gaan er stemmen op om een tussencategorie landen te creëren, en merk je dat daar niet alleen landen als Spanje en Frankrijk voor zijn, maar ook Polen. Polen komt nu sowieso nog voor dat geld in aanmerking, maar straks natuurlijk niet meer. Ik mag natuurlijk niet op dingen vooruitlopen, maar die tussencategorie gaat er met de nieuwe machtsverhoudingen natuurlijk komen.

– Hoe is de samenwerking met de andere leden van de EVP-fractie? Is daar een vergelijkbare scheiding te bespeuren?

In Nederland wordt vaak gedacht dat we met vijftwintig Nederlanders gezellig met vijftwintig kantoortjes naast elkaar zitten, net zoals op de camping. In het Europees Parlement is men echter via fracties georganiseerd. En acht van de tien keer ben ik het eens met een fractiegenoot en niet met iemand van een andere fractie, ook al komt hij of zij toevallig uit Nederland.

De onderlinge samenwerking binnen de EVP gaat overigens best goed. Je merkt alleen bij bepaalde ethische onderwerpen dat er onderlinge verschillen zijn. Denk aan het homohuwelijk. Het CDA vindt dat de normaalste zaak van de wereld, maar als ik dat in de fractie laat vallen, kijken ze me aan alsof ik net uit een ufo ben gestapt. We hebben als CDA geen revolutionair verhaal, we willen niet zoals D66 het homohuwelijk Europees regelen. Alleen al op basis van de bevoegdheden van het Parlement kan dat niet, want familierecht valt onder de nationale bevoegdheid van de lidstaten. Tegelijk vind ik niet dat we helemaal niks hoeven te doen, want het is natuurlijk vreemd dat een homostel dat in Engeland getrouwd is en in Frankrijk wil wonen, te horen krijgt dat het huwelijk niet erkend wordt omdat het Franse PACS¹² alleen maar openstaat voor personen met de Franse nationaliteit. Ik vind dus dat landen dat van elkaar moeten erkennen. Dat is helemaal geen revolutionair verhaal, maar als ik dat naar voren breng in de fractie heb ik de Polen in de gordijnen.

– In hoeverre vindt u dat u als Europarlementariër moet opkomen voor het Nederlandse nationale belang?

Als het gaat over ethische kwesties zijn we binnen de EVP tot de conclusie gekomen dat je het beste kunt handelen volgens het adagium ‘we agree to disagree’. Europa heeft geen bevoegdheden op dit terrein, dus waarom zou je elkaar daarover de kop willen inslaan? Dus als het om ethische kwesties gaat, stemmen we binnen de fractie verschillend. Ik vind het dan ook niet terecht dat D66 er wel op aanstuurt dit soort zaken Europees te regelen. Die bevoegdheid hebben we niet, dus schilder dat dan ook niet zo voor, denk ik dan.

– Dit voorbeeld geeft aan dat u als Europarlementariër ‘Nederlands’ kunt stemmen inzake ethische kwesties. Maar vindt u in bredere zin dat u als Euro-parlementariër vooral het Nederlandse belang moet dienen of vooral het Europese?

Vaak is het Nederlandse belang ook het Europese belang. We zijn immers een handelsland. Bij alles wat de markt raakt – en dat is nogal wat aan wetgeving in de Europese Unie – komt het er eigenlijk op neer dat het Europese verhaal negen van de tien keer ook in het Nederlandse belang is. Er gaan nu bijvoorbeeld stemmen op om de herkomst van alle producten te merken. Los van de administratieve rompslomp heeft Nederland er geen enkel belang bij dat de burger weet dat de aardbeien in zijn potje jam de ene week daar vandaan komen en de andere week weer ergens anders vandaan. Het is daarentegen wel van belang om ervoor te zorgen dat de normen op de Europese markt hoog genoeg zijn, zodat het niet uitmaakt waar de consument zijn potje jam koopt, of dat in Polen is of in Nederland. Dat belang is zowel Europees als Nederlands.

– U zegt dat het Europees belang vaak het Nederlandse belang is. Toch heeft in 2009 delegatieleider Wim van de Camp het zogeheten Oranjeberaad ingesteld om juist meer en beter op te kunnen komen voor het Nederlandse belang en daarover ook onderling te discussiëren.

Er zijn wel voorbeelden te noemen waarin we als Nederlandse Europarlementariërs één lijn hebben getrokken. Ten aanzien van de discussie over de visserij werd er gezegd dat er minder gevestigd moest worden. Daar waren we het allemaal wel over eens, want de visstand moet beschermd worden. Nederland koos ervoor om vissersboten minder vaak de zee op te laten gaan. Andere landen kozen ervoor om een aantal boten uit de vaart te halen. Nederland dreigde vervolgens op de vingers te worden getikt omdat we geen boten uit de vaart hadden genomen. Toen was het echt zo dat van SP tot VVD gezegd werd: ‘Ja, kom eens even, het gaat toch om het effect? Het effect is dat er door minder uit te varen, minder gevestigd wordt.’ Toen merkte je dat men dan wel samenpakt en zegt: ‘Ja, maar dat doen we eventjes niet.’

– In juni 2011 botste u behoorlijk over de meerjarenbegroting met PVV-leider Wilders,¹³ de gedoogpartner van CDA en VVD in de Tweede Kamer.¹⁴ U steunde het rapport dat de begroting met 5 procent wilde verhogen, naar aanleiding waarvan Wilders u beschuldigde van het verkwanselen van de Nederlandse belangen.

Ja, dat was de eerste keer dat er echt hard gebotst werd tussen het CDA en Wilders. Overigens zegt het rapport niet dat de begroting met 5 procent

moet stijgen, daar zouden wij als CDA nooit voor stemmen. Het rapport stelt dat wanneer de Europese Unie alle bevoegdheden en taken die de Raad van de Unie verlangt zou uitvoeren, een budgetverhoging van 5 procent noodzakelijk is. Wanneer de Raad die verhoging echter (terecht) niet wil, dan moet de Raad volgens het rapport aangeven welke taken de Europese Unie moet schrappen. Deze realistische en pragmatische kijk op de zaak steunen wij. Als CDA willen we immers meer doen met hetzelfde geld.

– *Wat zegt dat over de samenwerking met de PVV in het Europees Parlement?*

Ik merk dat het heel lastig is om de PVV bij dit soort Nederlandse belangen te betrekken. Als de SP en de VVD het met elkaar eens zijn, zou je denken dat die vier PVV'ers ook wel meedoen, maar dan blijkt dat ze toch heel erg de neiging hebben om 'nee, nee, nee' te zeggen. Dat is lekker makkelijk. Ze pikken er alleen maar dingen uit die interessant voor ze zijn. In 2009 had ik me vorgenommen om normaal tegen hen te doen: staan ze aan onze kant, hartstikke goed; zo niet, jammer. Maar je merkt gewoon dat ze een andere manier van werken hebben.

– *Die samenwerking met de PVV in het Europees Parlement is dus niet vergelijkbaar met de samenwerking zoals die op nationaal niveau plaatsvindt?*

Ik heb het idee dat dat inderdaad minder is. In Nederland worden samen met het CDA moties en amendementen ingediend, maar hier krijg ik ze tot nu toe nog niet zover.

– *Dat is opmerkelijk!*

Ja, het kan natuurlijk ook aan mij liggen. Maar als ik het moet vergelijken, zijn wij hier de werkpaarden die op allerlei onderwerpen op de inhoud zitten te werken en proberen met *wheelen* en *dealen* dingen voor elkaar te krijgen, terwijl de PVV'ers meer de paradepaardjes zijn die er alleen zaken uitpikken waarvan ze weten dat de ogen van de pers erop zijn gericht. Dan doen ze hun dansje, maar inhoudelijk is het niks. Leuk voor de korte termijn en voor de *bühne*, maar op de lange termijn krijg je zo niets voor elkaar.

– *Onderhoudt u veel contact met het CDA in de Tweede Kamer?*

Die contacten zijn nu heel goed, maar daar hebben we als partij ook heel erg in geïnvesteerd.

– *Dat was kennelijk nodig?*

Je merkt gewoon dat als je geen regie voert, het gevaar dreigt dat de nationale en Europese politici langs elkaar heen gaan lopen. Want op het mo-

ment dat hier in het Europees Parlement iets speelt, zijn ze er in Den Haag totaal nog niet mee bezig. En op het moment dat Europese besluitvorming in Nederland omgezet moet worden in nationale wetgeving, is eigenlijk alles al besloten. Toen ik medewerker was van Albert Jan Maat, is er besloten om meer samen te werken. Maxime Verhagen¹⁵ stelde toen voor om het dubbelmandaat in te voeren, maar daar was ik het totaal niet mee eens. Zowel het lidmaatschap van de Tweede Kamer als dat van het Europees Parlement is een fulltimebaan. Voer je het dubbelmandaat in, dan doe je eigenlijk twee banen tegelijk tekort. Dus ik heb toen voorgesteld om meer gebruik te maken van de medewerkers door hen een paar dagen in Den Haag te laten zitten en een paar dagen in Brussel. Daardoor ben je als parlementariër minder afhankelijk van goede contacten met je collega in de Tweede kamer. Gebruik de medewerkers dus als de oren en ogen van beide parlementen. Inmiddels hebben we op die manier twee à drie mensen rondlopen. Zo hebben we iemand op het partijbureau die oorspronkelijk in het Europees Parlement gewerkt heeft en dus beide werelden kent, en we hebben een delegatiemedewerker die voor alle vijf de CDA-Europarlementariërs werkt en die elke week de fractievergadering van het CDA in de Tweede Kamer bijwoont en steeds over en weer aanwezig is. Verder gaan we als Europarlementariërs minstens één keer per semester naar de fractievergadering in Den Haag en komen Kamerleden hier naar onze delegatievergadering.

– Bent u tevreden over de mate van belangstelling vanuit de Tweede Kamer voor het werk hier in het Europees Parlement?

Ik ben er met het oog op de omstandigheden tevreden over. Je ziet dat nu het CDA van 41 naar 21 zetels is gegaan¹⁶ de werkdruk enorm is toegenomen voor de Tweede Kamerleden. Bovendien kunnen ze het zich niet meer zomaar veroorloven om standaard hier te zitten als wij delegatievergadering hebben. Ze hebben met de PVV erbij maar net één zetel meerderheid,¹⁷ dus kunnen ze nauwelijks onder die kaasstolp vandaan want er zou maar eens gestemd moeten worden. . . Dus gezien de omstandigheden vind ik het heel netjes zoals het nu gaat. Het kan natuurlijk altijd beter, maar over het algemeen gaat het prima.

– Onderhoudt u ook contacten met individuele bewindslieden?

Ja, dat gaat toch heel erg op persoonlijk initiatief. Maar natuurlijk zijn die er wel.

– Komt het wel eens voor dat bewindslieden u bellen om bepaalde zaken via het Europees Parlement geregeld te krijgen?

Het gebeurt wel dat bijvoorbeeld de medewerker van Jan Kees de Jager¹⁸ of Frans Weekers¹⁹ belt en zegt: ‘Er is een hoorzitting over btw-fraude. Het is erg belangrijk als daar vanuit Nederland mensen aan bezig zijn.’ Dat is dan gewoon het afgeven van een signaal. Een minister gaat echt niet voor elke kleinigheid een Europarlementariër bellen, maar als het nodig is, zijn die contacten er wel. Toen Henk Bleker²⁰ staatssecretaris werd, had ik wel zoiets van: meteen even bij elkaar gaan zitten. Mochten we elkaar een keer nodig hebben, dan zijn die lijnen tenminste kort.

– *Betekent dit dat er ook wel afgesproken wordt hoe er bijvoorbeeld gestemd moet worden?*

Nee, want ik ben een volksvertegenwoordiger met mijn eigen bevoegdheid. Haagse politici proberen dat wel, maar dat gaat dan vooral via het ambtenarennet onder de minister en via de Permanente Vertegenwoordiging. Ik heb regelmatig contact met ambtenaren die met de minister meegaan naar de Raad en die alle dossiers voorbereiden. Als medewerker wist ik namelijk meer cijfers achter de komma dan nu als Europarlementariër, want je hebt als medewerker ook een filterfunctie. Medewerkers lezen alles. Ik zie nu alleen maar wat er door dat filter heen komt. Dus die contacten met de directe entourage van de minister zijn voor het complete plaatje heel erg fijn, en die geven ook echt wel eens signalen af als ‘het zou toch wel handig zijn als dit of dat de lijn wordt’. En omgekeerd gebeurt dat ook. Nu speelt de discussie over de verdeling van de landbouw gelden. Nederland heeft zoiets van: geef dat geld nu maar, en laat ons er mee doen wat we willen. Dan zeg ik als Europarlementariër: ‘Dat is prima, maar er moet wel enigszins een Europees kader omheen zitten, want anders heeft het geen zin om dat Europees te financieren.’

– *Maar stel nu dat er een bepaald kabinetsstandpunt is dat tegengesteld is aan uw eigen standpunt. . .*

Daar neem ik dus soms afstand van. Het is lastig als je als partij in de regering zit. Toen ik hier begon als medewerker was dat nog onder het paarse kabinet. Dat was heerlijk werken, want elke keer als er iets uit de Minister-raad kwam, konden we zeggen: ‘Wat is er nu weer besloten, dat lijkt werkelijk nergens op!’ Nu kan ik dat niet elke keer doen, want het zijn wel mijn eigen mensen die daar aan tafel zitten. Maar in de discussie over de hulp vanuit Europa voor de voedselbanken die momenteel speelt, heb ik toch afstand genomen van het standpunt van de Nederlandse regering. Nederland is principieel tegen die steun, omdat het voedselbanken vindt vallen onder sociaal beleid waar de nationale lidstaten zelf over gaan. Ik neem daar dan

afstand van. Waarom zou je niet gebruikmaken van voorraden die er toch zijn? Waarom zou je voedselvoorraden weggooien als je dat voedsel ook kunt geven aan mensen die er nog wat aan hebben? En daarover is de Tweede Kamer het met mij eens en zie je meer een tegenstelling tussen regering en volksvertegenwoordigers die zoiets hebben van ‘maak nou gebruik van die voedselvoorraden, want de Belgen doen het ook’.

– *Als het gaat over de beeldvorming van het Europees Parlement: een poosje geleden lagen enkele Europarlementariërs onder vuur vanwege corruptie. In hoeverre zijn deze gevallen uniek? Hebt u meer voorbeelden gezien of dingen meegemaakt die u vanuit moreel oogpunt discutabel vindt?*

Die rotte appels waren rot genoeg om negatief voor ons allemaal uit te pakken. Zo gaat dat altijd, hoe mooi die appels in de rest van de mand ook zijn. Er wordt nu gewerkt aan een gedragscode waarin zaken worden geregeld als de vraag welke cadeaus je wel en niet mag aannemen. Welke vallen nog in de categorie van een flesje wijn en welke niet?

– *Heeft u zelf wel eens ongeoorloofde aanbiedingen gehad?*

Ja, ik kreeg eens een werkbezoek aangeboden van twee dagen in Schotland, waarbij in die twee dagen vijf whiskydistilleerderijen moesten worden bezocht, inclusief proeverij. Nu ben ik een enorme whiskyfan, dus dat lande bij mij wel in een zeer vruchtbare aarde, maar daar had ik toch zoiets van: dat moesten we maar eventjes niet doen. . .

– *De negatieve berichten rondom het Europees Parlement komen het vertrouwen van de burger in het Parlement niet ten goede. Vindt u het nodig die kloof te verkleinen? En zo ja, welke mogelijkheden benut u daartoe?*

Natuurlijk moeten we iets aan dat beeld doen, maar als je kijkt naar de lobbyisten, dan is het zo dat het Europees Parlement transparanter is dan het Nederlandse parlement. In Den Haag vind je nergens een officieel register van lobbyisten, maar dat heb je hier wel. Dat kan overigens nog wel strenger, ik zou namelijk heel graag willen weten door wie de lobbyisten precies worden betaald. Nu weet ik alleen van welk kantoor ze afkomstig zijn. Maar eigenlijk is het in het Europees Parlement zichtbaarder wie er allemaal rondom het Parlement heen hangen dan het geval is in Den Haag.

– *Wat zijn uw persoonlijke ervaringen met de media?*

In de Haagse kaasstolp moet je de journalisten bijna stapelen wil je ze allemaal kwijt kunnen, terwijl er hier in het Europees Parlement maar een paar *diehards* lopen die naast Europa ook nog even België en de NAVO erbij doen.

Ik kan daar wel over gaan klagen, maar daar schiet ik niets mee op. Ik concludeer dat het mijn huiswerkopdracht is om mijn werk zo te doen dat ik in het contact met de media vooral onderwerpen te berde breng die ook relevant zijn voor Den Haag. Op die manier gebruik ik die onderwerpen als een kapstok om daar het Europese verhaal aan op te hangen. Wat frustrerend is, is de televisie. Ik ben vaker op de BBC dan op de NOS. Het gebeurt vaak dat we een onderwerp behandelen dat interessant kan zijn voor bijvoorbeeld het Jeugdjournaal. Dan gaat het bijvoorbeeld over schoolmelk, en zegt de NOS-redactie hier in het Europees Parlement: 'Dat is leuk, dan kunnen we ook filmen op een school en dus echt tastbaar maken waar het over gaat', maar dan zegt de hoofdredactie in Hilversum: 'Nou, nee, dat doen we niet.' Daar ligt het probleem.

– Als het gaat over subsidiariteit is het zo dat nationale parlementen in de loop der tijd steeds meer betrokken zijn geraakt bij het besluitvormingsproces in het Europees Parlement. Sinds het Verdrag van Lissabon in werking is getreden kunnen nationale parlementen gebruikmaken van de zogeheten gelekaartprocedure. Wat vindt u van deze ontwikkeling en wat merkt u daarvan als Euro-parlementariër?

You have to pick your fights. Een gele kaart kan ook aan inflatie onderhevig zijn. Dus je moet hem wel trekken op het moment dat het echt zin heeft.

– Hoe bedoelt u? Neemt de samenwerking tussen parlementariërs in Nederland en de Europarlementariërs toe door deze procedure of veroorzaakt dit juist meer conflicten?

De mogelijkheid om een gele kaart te trekken, dwingt de nationale parlementen nog beter te kijken naar de wetsvoorstellen uit Europa. Je ziet dat daardoor ook het gevoel overvallen te worden van iets wat in Brussel al is besloten, minder groot is dan in het verleden. Het nadeel van de gele kaart is wel dat men de wetsvoorstellen alvast op de inhoud gaat bekijken en de gele kaart gaat trekken als men het niet eens is met een bepaald artikel in dat wetsvoorstel. Maar daarvoor moeten ze geen gele kaart trekken; het gaat immers om de vraag of het onderwerp subsidiair is of niet. Dus dat loopt soms te veel door elkaar. Ik heb nu nog te weinig voorbeelden²¹ om te zeggen 'die gelekaartprocedure pakt negatief uit', maar ik zie wel de gevaren ervan. Zo zie je momenteel dat als het gaat over de voedselbanken, de Tweede Kamer een gele kaart heeft getrokken en tegelijk vindt dat de regering gebruik moet maken van die voedselvoorraden voor die voedselbanken.

Overigens vind ik het ook van belang dat de provincies meer bij Europa worden betrokken. Daar hamer ik ook op binnen mijn partij. Kijk naar Na-

tura 2000: het was leuk dat Brussel en de nationale overheden met elkaar om tafel zaten, maar de provincies kunnen ermee vastlopen. Het zou van belang zijn om de ervaringen van die provincies mee te kunnen nemen in de wetgeving.

– Als u twee voorbeelden zou moeten noemen van een succes en een teleurstelling, welke zou u dan noemen?

Ik vind dat er belangrijke stappen gemaakt zijn in het vaccinatiebeleid bij dierziekten. Waar vaccinatie eerst onmogelijk was, is dat inmiddels in bepaalde gevallen wel mogelijk. Dat het nog niet in alle gevallen ingezet kan worden zoals ik dat graag zou zien – waarmee zowel dierlijk als menselijk leed zoals op de schaal van de MKZ-crisis voorkomen kan worden – is nog een belangrijke uitdaging voor de toekomst. Een tweede succes is het voedselinformatiedossier dat nog niet zo lang geleden na vier jaren van inzet is afgerond. Er komen nu heldere etiketten waarop consumenten goed en duidelijk geïnformeerd worden over bijvoorbeeld aanwezige calorieën en allergenen in het product. Dat is een belangrijke vooruitgang, want nu moeten straks ook nepproducten zoals kunstkaas op pizza's op het etiket genoemd worden. Dat zijn allemaal kleine stapjes, maar ik ben iemand die er heel bewust voor gekozen heeft om, zeg maar, onderwerpen van de keukentafel te nemen, zodat ik aan mensen kan laten zien van: kijk, hier doet Europa iets waar je daadwerkelijk wat aan hebt. Grote onderwerpen als het stimuleren van allerlei vredesprocessen zijn ook belangrijk, maar ik ben meer van de kleine concrete dingen.

Wat ik echt teleurstellend vind, is de beperkte vasthoudendheid en dus het niet doorpakken van het Europees Parlement op het gebied van de invoering van nationale managementverklaringen; 80 procent van de Europese gelden wordt door de lidstaten besteed. Nederland legt een schriftelijke verklaring af dat deze correct en goed zijn uitgegeven, maar behalve Nederland zijn er slechts drie andere lidstaten die dat ook doen. De rest van de lidstaten doet dat niet. Het is een grote wens van mij dat ditzelfde systeem in de rest van Europa zou worden ingevoerd. Het Europees Parlement wil dat ook, maar heeft dat er vooralsnog niet bij de Europese Raad door gekregen.

Het interview vond plaats op 12 juli 2011 te Brussel.

NOTEN

- 1 A.J. Maat was van 1999 tot 2007 lid van het Europees Parlement voor het CDA.
- 2 Zie: www.votewatch.eu/blog/wp-content/uploads/2011/07/votewatch_report-july-2011-who-holds-the-power.pdf (laatst geraadpleegd: 30 juli 2012).
- 3 In 2001 brak in Europa een epidemie van mond- en klauwzeer uit, een ernstige virusziekte bij evenhoevige zoogdieren zoals varkens, runderen en geiten. De epidemie duurde ongeveer een halfjaar. Om verspreiding van de ziekte te voorkomen, werden er in Nederland in totaal ongeveer 85.000 over het algemeen gezonde dieren gedood, opgestapeld en verbrand. In het Verenigd Koninkrijk bedroeg het aantal besmette bedrijven meer dan 2000 en werden er meer dan zeven miljoen dieren gedood. Dit leidde tot heftige protesten, omdat tegen het virus – dat over het algemeen niet dodelijk is – een vaccin bestaat en er desondanks zoveel gezonde dieren moesten worden geruimd. Bovendien werden met de preventieve ruiming ook kinderboerderijen, hertenkampen en huisdieren getroffen.
- 4 A.C.L. Blair was van 1997 tot 2007 premier van het Verenigd Koninkrijk.
- 5 Het Verdrag van Lissabon breidde het aantal gebieden waarvoor de codicisieprocedure geldt uit. Het Europees Parlement kreeg daardoor volledige medewetgevende bevoegdheden op onder andere het gebied van de landbouw.
- 6 Onder *novel food* worden voedingsmiddelen en voedsel ingrediënten verstaan die voor 1997 nauwelijks voor menselijke voeding werden gebruikt en die verkregen worden door het gebruik van nieuwe technieken.
- 7 De drie instellingen bogen zich over de herziening van de Novel Food Verordening nr. 258/97, die voor het laatst herzien was in juni 2009 (nr. 596/2009). *PB L* 43, 14 februari 1997, p. 1 en van 18 juli 2009, nr. L 188, p. 14. Het laatste overleg om tot overeenstemming te komen tussen de drie instellingen vond plaats in de nacht van maandag 28 op dinsdag 29 maart 2011. De Raad en de Europese Commissie konden zich vinden in het eindvoorstel van de Raad, het Europees Parlement niet. Het Europees Parlement wilde namelijk dat de Europese Commissie zonder nauwe betrokkenheid van de lidstaten over de uitbreiding van de etiketteringsvoorschriften voor voedsel van de eerste generatie nakomelingen van gekloonde dieren zou mogen beslissen, waarmee de Raad niet kon instemmen. Om het Europees Parlement tegemoet te komen, stelde de Raad voor om eventuele uitbreiding via de weg van de comitologie te doen plaatsvinden, maar daar wilde het Parlement weer niets van weten.
- 8 F.C.G.M. Timmermans was van 2007 tot 2010 in het kabinet Balkenende-IV staatssecretaris van Buitenlandse Zaken. Hij keerde vervolgens terug naar de Tweede Kamer, waar hij eerder al zitting had tot hij op 5 november 2012 benoemd werd als minister van Buitenlandse Zaken.
- 9 De Lange doelt hier op het recht dat met het Verdrag van Lissabon aan het Parlement is toegekend om bezwaar te maken tegen gedelegeerde handelingen van de

- Commissie en deze te herroepen. Zie ook 'comitologie' in de lijst van begrippen en procedures.
- 10 Het Europees Parlement stemde in mei 2010 met 370 tegen 261 stemmen voor het blokkeren van een voorstel om het gebruik van deze 'vleeslijm' toe te staan. De tegenstanders van het voorstel behaalden maar net voldoende stemmen om het tegen te houden, want hiervoor waren 369 stemmen nodig.
 - 11 Het interview vond plaats tijdens de regeerperiode van het kabinet-Rutte I. De regeringspartijen VVD en CDA hadden samen geen meerderheid in de Tweede Kamer en sloten daarom een gedoogakkoord met de PVV. Voor onderwerpen die buiten het gedoogakkoord gebleven waren, moesten VVD en CDA in de Kamer steun zoeken bij andere partijen.
 - 12 *Pacte civil de solidarité*, een samenlevingsovereenkomst tussen hetero- of homo-seksuele personen.
 - 13 G. Wilders is vanaf 1998 lid van de Tweede Kamer. Aanvankelijk bekleedde hij het Kamerlidmaatschap voor de VVD. In 2004 stapte hij uit de VVD en ging hij verder als de Groep-Wilders. In 2006 deed hij mee met de Tweede Kamerverkiezingen onder de naam Partij voor de Vrijheid (PVV) en sindsdien is hij politiek leider en fractievoorzitter in de Tweede Kamer van deze partij. Zie ook het interview met B. Madlener, hoofdstuk 10, p. 253-286.
 - 14 Het CDA stemde in met de plannen voor de verhoging van de Europese begroting met 5 procent. PVV-leider Wilders noemde dit een beschamende vertoning.
 - 15 M.J.M. Verhagen was van 1994 tot 2007 lid van de Tweede Kamer voor het CDA. Van 2002 tot 2006 was hij, met een kleine onderbreking van vier maanden begin 2003, tevens fractievoorzitter. In 2007 werd hij minister van Buitenlandse Zaken, en vervolgens in 2010 minister van Economische Zaken.
 - 16 Bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer in 2010 ging het CDA van 41 naar 21 zetels. Bij de verkiezingen van 12 september 2012, die plaatsvonden na dit interview, behaalde het CDA slechts 13 zetels.
 - 17 Het interview vond plaats tijdens de regeerperiode van het kabinet-Rutte I, dat gesteund werd door VVD en CDA. Voor de meeste onderwerpen kon het kabinet vanwege een gedoogconstructie tevens rekenen op de steun van de PVV. Bij elkaar opgeteld bezaten VVD, CDA en PVV 76 van de 150 Kamerzetels.
 - 18 J.C. de Jager was van 2007 tot 2010 staatssecretaris van Financiën en van 2010 tot 5 november 2012 minister van Financiën.
 - 19 F.H.H. Weekers is sinds 2010 staatssecretaris van Financiën.
 - 20 H. Bleker was van 2010 tot 5 november 2012 staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.
 - 21 Er is nog relatief weinig ervaring met deze procedure. Op het moment van het interview waren er nog geen voorbeelden van succesvol ingediende gele kaarten. In het voorjaar van 2012 werd de drempel van het aantal stemmen van de nationale

parlementen dat nodig is voor het uitdelen van een gele kaart voor het eerst gehaald. Met deze gele kaart werd bezwaar gemaakt (onder andere door de Nederlandse Tweede Kamer) tegen een voorgestelde verordening inzake het stakingsrecht (het zogenaamde Monti II-voorstel). In september 2012 trok de Europese Commissie daarop haar voorstel in.